

prima instanță: M. Grosu
instanța de apel: M. Ciugureanu, M. Anton, G. Dașchevici

dosarul nr. 3ra-356/17

DECIZIE

12 mai 2017

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Valeriu Doagă
Ala Cobăneanu
Iurie Bejenaru
Nicolae Craiu
Tamara Chișca-Doneva

examinând recursul declarat de către Caigorodțev (Pavlov) Olga, reprezentată de avocatul Daniliuc Nicolae

în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Caigorodțev (Pavlov) Olga împotriva Președintelui raionului Strășeni privind constatarea încălcării dreptului, restabilirea dreptului încălcat, repararea prejudiciului moral și încasarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 10 noiembrie 2016, prin care a fost respins apelul declarat de către Caigorodțev (Pavlov) Olga și menținută hotărârea Judecătoriei Strășeni din 12 mai 2016, prin care acțiunea a fost respinsă,

c o n s t a t ă :

La data de 14 martie 2016, Caigorodțev (Pavlov) Olga, reprezentată de avocatul Daniliuc Nicolae a depus cerere de chemare în judecată împotriva Președintelui raionului Strășeni cu privire la constatarea încălcării dreptului, restabilirea dreptului încălcat, repararea prejudiciului moral și încasarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii reclamanta a indicat că la data de 22 ianuarie 2016 a adresat o cerere către Comisia specială de pe lângă Președintele r-ului Strășeni prin care a solicitat restituirea bunurilor sau recuperarea valorii acestora persoanelor supuse represiunilor politice în anul 1949.

Menționează că la data de 04 februarie 2016 prin răspunsul nr. C-7/16 a Președintelui r-ului Strășeni i s-a comunicat că a pierdut dreptul de a se adresa cu o asemenea cerere.

Susține că la data de 05 februarie 2016 a înaintat o cerere prealabilă către Președintele r-ului Strășeni prin care a solicitat ca cererea ei din 22 ianuarie 2016 să fie examinată conform legislației în vigoare.

Afirmă că la respectiva cerere prealabilă nu a primit nici un răspuns.

Solicită constatarea faptului încălcării modului de examinare a cererii sale, obligarea Președintelui r-ului Strășeni de a examina cererea înaintată de Caigorodțev

(Pavlov) Olga în strictă corespundere cu prevederile Legii privind reabilitarea victimelor represiunilor politice nr. 1225 din 08 decembrie 1992, printr-o decizie, încasarea din contul pârâtului în beneficiul reclamantei a prejudiciului moral cauzat prin încălcarea drepturilor în sumă de 25 000 lei și a cheltuielilor pentru asistență juridică în sumă de 5 000 lei.

Prin hotărârea Judecătoriei Strășeni din 12 mai 2016, cererea de chemare în judecată depusă de către Caigorodțev (Pavlov) Olga împotriva Președintelui raionului Strășeni cu privire la constatarea încălcării dreptului, restabilirea dreptului încălcat, repararea prejudiciului moral și încasarea cheltuielilor de judecată a fost respinsă, ca fiind neântemeiată.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 10 noiembrie 2016, a fost respins apelul declarat de Caigorodțev (Pavlov) Olga și menținută hotărârea primei instanțe.

La data de 30 ianuarie 2017, Caigorodțev (Pavlov) Olga, reprezentată de avocatul Daniliuc Nicolae a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe, cu adoptarea unei noi hotărâri, prin care acțiunea să fie admisă integral.

În motivarea recursului a indicat că obiectul litigiului dat nu îl reprezintă cererea privind restituirea averii naționalizate în urma represiunilor politice din anul 1949, ci obiectul litigiului îl constituie faptul că autoritățile publice locale a r-ului Strășeni au refuzat să examineze cererea cu privire la restituirea valorii averii naționalizate în anul 1949.

Susține că instanța de fond și instanța de apel au respins acțiunea, din motiv că reclamanta a adresat cererea dată unei persoane necompetente de a examina astfel de cereri, însă instanțele urmau să constate că reclamanta a adresat cererea din 22 ianuarie 2016 și cererea prealabilă din 05 februarie 2016 Președintelui r-ului Strășeni și Comisiei speciale de restituire a bunurilor sau de recuperare a valorii de pe lângă autoritățile publice locale ale r-ului Strășeni, în strictă conformitate cu prevederile Legii privind reabilitarea victimelor represiunilor politice nr. 1225 din 08 decembrie 1992, Legii contenciosului administrativ nr. 793 din 10 februarie 2000 și ale Legii privind administrația publică locală nr. 436 din 28 decembrie 2006.

Insistă că intimatul și-a depășit atribuțiile de serviciu și urmează a fi tras la răspundere penală în temeiul art. 328 alin.(3) Cod Penal.

Consideră că instanța de apel nu a intrat în esența obiectului litigiului, interpretând eronat și aplicând greșit normele de drept material.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

După cum rezultă din actele cauzei copia deciziei instanței de apel din 10 noiembrie 2016 a fost expediată pentru cunoștință în adresa părților, inclusiv și în adresa recurentei Caigorodțev (Pavlov) Olga, reprezentată de avocatul Daniliuc Nicolae la data de 13 decembrie 2016, fapt ce se confirmă prin copia scrisorii de însoțire nr. 9765 din 13 decembrie 2016 (f. d. 91), iar recurenta insistă că a luat cunoștință cu decizia instanței de apel la data de 24 ianuarie 2017.

Alte date care ar confirma contrariul și care ar demonstra recepționarea copiei deciziei instanței de apel la materiale cauzei lipsesc.

Astfel, instanța de recurs consideră că recurenta s-a conformat prevederilor legale și a declarat recursul la 30 ianuarie 2017, în termen.

La data de 24 februarie 2017, în adresa intimatului Președintelui r-ului Strășeni a fost expediată copia recursului declarat de către Caigorodțev (Pavlov) Olga, reprezentată de avocatul Daniliuc Nicolae cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței.

La data de 15 martie 2017, Președintele r-ului Strășeni, Popa Mihail a depus referința la recursul declarat de către Caigorodțev (Pavlov) Olga, reprezentată de avocatul Daniliuc Nicolae în care a invocat caracterul neîntemeiat al acestuia și a solicitat respingerea lui ca fiind lipsit de temei legal.

Prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 05 aprilie 2017, recursul declarat de către Caigorodțev (Pavlov) Olga, reprezentată de avocatul Daniliuc Nicolae, a fost considerat admisibil.

În conformitate cu art. 444 CPC, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele dosarului în raport cu argumentele invocate în recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a admite recursul, de a casa decizia instanței de apel cu remiterea pricinii spre rejudecare în instanța de apel, din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită pricina spre rejudecare în instanța de apel în toate cazurile în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

După cum denotă actele cauzei, Caigorodțev (Pavlov) Olga înaintând cerere de chemare în judecată împotriva Președintelui raionului Strășeni a solicitat constatarea faptului încălcării modului de examinare a cererii sale, obligarea Președintelui r-ului Strășeni de a examina cererea înaintată de Caigorodțev (Pavlov) Olga în strictă corespundere cu prevederile Legii privind reabilitarea victimelor represiunilor politice nr. 1225 din 08 decembrie 1992, printr-o decizie, încasarea din contul pârâtului în beneficiul reclamantei a prejudiciului moral cauzat prin încălcarea drepturilor în sumă de 25 000 lei și a cheltuielilor pentru asistență juridică în sumă de 5 000 lei.

Fiind investită cu judecarea pricinii în cauză prima instanță a ajuns la concluzia netemeiniciei pretențiilor înaintate și a respins integral acțiunea.

Judecând apelul declarat de către Caigorodțev (Pavlov) Olga, instanța de apel a găsit necesar de a îl respinge și a menține hotărârea primei instanțe, considerând că aceasta este întemeiată și legală.

În susținerea concluziei care a format convingerea de a respinge cererea Olgăi Caigorodțev (Pavlov), instanțele judecătorești au reținut că reclamanta s-a adresat cu cererea de restituire a bunurilor sau de recuperare a valorii acestora, persoanelor supuse represiunilor politice în anul 1949 Președintelui r-ului Strășeni, care, însă nu este persoana competentă în soluționarea cererilor date, deoarece reieșind din prevederile art. 53 al Legii privind administrația publică locală nr. 436 din 28 decembrie 2006, în atribuțiile Președintelui raionului nu intră examinarea cererii indicate și emiterea deciziei în baza acesteia.

La fel, instanțele au reținut că cererile de restituire a bunurilor sau de recuperare a valorii acestora se examinează de către comisiile speciale care sunt create în acest scop de autoritățile administrației publice locale a raioanelor, municipiilor Chișinău și Bălți,

unității teritoriale autonome Găgăuzia, în al căror teritoriu persoanele reabilitate au domiciliat la momentul reprimării.

În acest context, instanța de apel a stabilit că Președintele r-ului Strășeni, prin răspunsul nr. C-7/16 din 04 februarie 2016 adresat Olgăi Caigorodțev (Pavlov), a comunicat că cetățenii Republicii Moldova supuși represiunilor politice se pot adresa comisiilor speciale cu cererile respective.

Totodată, instanțele au respins ca neântemeiat argumentul reclamantei cu referire la faptul că pârâtul urma să oblige sau să remită cererea dată în adresa comisiei speciale pentru a fi examinată, iar cererea prealabilă a reclamantei către pârât din 05 februarie 2016 prin care a solicitat repetat examinarea cererii depuse la 22 ianuarie 2016, nu obliga Președintele r-lui Strășeni să examineze cererea indicată, în condițiile în care aceasta nu ține de competența sa.

Instanța de recurs conchide, însă, că o astfel de soluție rezultă din nedeterminarea exactă a naturii juridice a litigiului, criteriu, care presupune prin sine lămurirea completă și certă a situației de fapt sub toate aspectele, mai mult că concluziile instanței de apel sunt bazate pe o apreciere unilaterală și arbitrară a materialului probator, fapt ce vine în contradicție cu normele de drept procedural.

În conformitate cu art. 118 alin. (3) CPC, circumstanțele care au importanță pentru soluționarea justă a pricinii sunt determinate definitiv de instanța judecătorească pornind de la pretențiile și obiecțiile părților și ale altor participanți la proces, precum și de la normele de drept material și procedural ce urmează a fi aplicate.

Iar, în conformitate cu art. 373 alin. (1) și (2) CPC, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță; instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea pricinii, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces.

Reieșind din limitele judecării apelului consfințite în norma enunțată, instanța de recurs reține că contrar acestor prevederi, instanța de apel judecând apelul a trecut în mod superficial asupra circumstanțelor pricinii, referindu-se doar la susținerile intimatului Președintelui r-ului Strășeni și probele prezentate de ultimul, fără a examina legalitatea și temeinicia hotărârii supusă apelului sub toate aspectele, în raport cu regulile și legislația ce guvernează litigiul în cauză.

Astfel, adoptând soluția dată, instanța de apel nu a ținut cont de faptul că drept temei de respingere a acțiunii a fost acela că reclamanta a adresat cererea sa din 22 ianuarie 2016 persoanei necompetente de a soluționa această categorie de cereri, și anume președintelui r-ului Strășeni.

În acest sens, se va remarca că unul din argumentele, asupra cărui a insistat Caigorodțev (Pavlov) Olga pe parcursul judecării cauzei în instanțele ierarhic inferioare este faptul că cererea din 21 ianuarie 2016 și cererea prealabilă din 05 februarie 2016 au fost adresate atât președintelui r-ului Strășeni, cât și Comisiei speciale de restituire a bunurilor sau de recuperare a valorii acestor bunuri, persoanelor supuse represiunilor politice.

Instanța de apel, însă, fără a intra în esența acestui argument și fără a supune verificării argumentul dat în raport cu prevederile legale sub imperiul căror urmează a fi

judecat prezentul litigiu a constatat că cererea reclamantei a fost adresată persoanei necompetente.

Astfel, reieșind din specificul acțiunii deduse judecării, precum și în scopul stabilirii temeiniciei sau netemeiniciei pretențiilor, alături de cele constatate, era indispensabil, de a verifica cerințele formulate prin prisma particularităților instituite de Legea privind reabilitarea victimelor represiunilor politice nr. 1225 din 08 decembrie 1992 cu modificările și completările ulterioare, scopul cărei este apărarea drepturilor și intereselor legitime ale victimelor represiunilor politice.

Or, din reglementările cuprinse în art. 12¹ al Legii sus menționate, rezultă că cererile de restituire a bunurilor sau de recuperare a valorii acestora prin achitarea de compensații sânt examinate de comisiile speciale create de autoritățile administrației publice locale a raioanelor, municipiilor Chișinău și Bălți, unității teritoriale autonome Găgăuzia, în al căror teritoriu persoanele reabilite au domiciliat la momentul reprimării.

Același articol prevede că cererea de restituire a bunurilor confiscate, naționalizate sau scoase în orice alt mod din posesie ori de recuperare a valorii acestora se înaintează în decurs de 3 ani de la data înștiințării persoanei supuse represiunilor despre reabilitarea acesteia și se examinează în termen de până la 6 luni din ziua depunerii.

Mai mult ca atât obiectul litigiului îl reprezintă faptul încălcării modului de examinare a cererii reclamantei cu privire la restituirea bunurilor sau de recuperare a valorii acestora persoanelor supuse represiunilor politice în anul 1949, însă instanțele inferioare nu s-au expus în privința argumentului reclamantei că la cererea sa din 05 februarie 2016 nu a primit nici un răspuns, neexaminând fondul cauzei.

Astfel aceste circumstanțe au rămas fără o apreciere adecvată de către instanțele de judecată, deși urmau a fi verificate și analizate minuțios întru soluționarea corectă a litigiului.

În contextul dat, instanța de recurs reține că cele descrise incontestabil indică la o examinare superficială a pricinii, fără a fi supusă controlului temeinicia și corectitudinea soluției date de prima instanță prin prisma prevederilor legale și fără a intra în esența litigiului apărut în speță, precum și pretențiilor formulate de părți, omițând de a da apreciere și probelor aduse în susținerea pretențiilor din acțiune.

Astfel, instanța de recurs conchide că decizia instanței de apel nu conține nici o apreciere ce ar determina definitiv și incontestabil certitudinea adoptării soluției la care s-a ajuns, astfel instanța de recurs fiind în imposibilitatea de a exercita controlul judiciar asupra unei asemenea soluții și să verifice temeinicia și legalitatea hotărârii atacate cu privire la oricare dintre motivele prevăzute de lege.

Ca urmare, în sensul art. 6 alin. (1) al Convenției, instanța de recurs ține să menționeze că instanțele de judecată, trebuie, să indice cu suficientă claritate motivele pe care-și întemeiază hotărârile, iar având în vedere caracterul determinant al concluziilor sale să precizeze noțiunile, ce implică o apreciere a faptelor supuse aprecierii. De asemenea, noțiunea de proces echitabil impune ca instanța de judecată să nu-și motiveze doar sumar hotărârea sa, ci să examineze efectiv problemele esențiale care-i sunt supuse aprecierii și să nu se mulțumească de a proba pur și simplu concluziile uneia dintre părți.

În contextul dat, instanța de recurs reține că cele descrise cert indică la examinarea superficială a apelului, fără a fi supusă controlului temeinicia și corectitudinea soluției date de prima instanță prin prisma prevederilor legale.

În speță, prezintă relevanță și faptul că folosirea criteriilor pentru determinarea corectă a naturii juridice a litigiului dat, reieșind din specificul acestuia, presupune prin sine lămurirea completă și pe bază de dovezi certe a situației de fapt, care, este diferită de la caz la caz.

Sub aspectul celor relatate se constată că soluția instanței de apel nu conține o argumentare clară din care să rezulte procesul deliberării și adoptării soluției la care s-a ajuns, astfel instanța de recurs fiind în imposibilitatea să exercite controlul judiciar asupra unei asemenea soluții și să verifice temeinicia și legalitatea hotărârii atacate cu privire la oricare dintre motivele prevăzute de lege.

Distinct de cele mai sus arătate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că decizia instanței de apel urmează a fi casată cu remiterea pricinii spre rejudecare în instanța de apel.

La rejudecarea pricinii instanța de apel urmează să țină cont de cele menționate și rejudecând pricina, să emită o hotărâre întemeiată și legală.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c), art. 445 alin. (3) CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

decide:

Se admite recursul declarat de către Caigorodțev (Pavlov) Olga, reprezentată de avocatul Daniliuc Nicolae.

Se casează integral decizia Curții de Apel Chișinău din 10 noiembrie 2016 în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Caigorodțev (Pavlov) Olga împotriva Președintelui raionului Strășeni privind constatarea încălcării dreptului, restabilirea dreptului încălcat, repararea prejudiciului moral și încasarea cheltuielilor de judecată, cu restituirea pricinii pentru rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, de un alt complet de judecată.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței, judecătorul

Valeriu Doagă

Judecătorii

Ala Cobăneanu

Iurie Bejenaru

Nicolae Craiu

Tamara Chișca-Doneva